

de kus

Michel Martinus

inleiding

De Kus is een cyclus gedichten over een borstampuatie en bestaat uit een poëtische dialoog tussen de vrouw en haar man. De cyclus kent een mottogedicht en opent met een proloog en hierna volgen 12 gedichten, als een vorm van gesprek, het reageren op elkaars gedachten en gevoelens door hem en haar; de Hij & de Zij, de cyclus sluit af met de epiloog.

Als volgt:

1. De dichter leest eerst het mottogedicht, vervolgens de proloog en gedicht 1 t/m 3
2. De zangeres kondigt aan of het gedicht een gedachte of gevoelens van de Hij of de Zij is, tijdens het voorlezen zetten de muzikanten daar al muziek onder.
3. Vanaf gedicht 4 kondigt de dichter aan of de tekst van de hij of zij is en zingt Marja de Boer de verzen ondersteund door Violiste Dorien Visser en gitarist Wietse Zuidberg.
4. Marja leest dan gedicht nr. 12 voor en
5. Michel Martinus sluit af met de Epiloog de cyclus af.

de kus

Een poëtische dialoog

Overal
een overval van handen
die strelen
teder vasthouden
handen die blijven
nooit meer loslaten

wat verbonden werd niet verbreken

huid na
huid aan huid
onderhuids verlangen

innig
allesomvattend
gebonden monden
lippenvorm
tongen speels ontdekkend

de smaak van wonder en hemels
als kus

de kus

nooit zal ik jou uit je beginhouding verleggen,
anders dan hier geboren doen worden, want uit een
lippendans de oerslagen ontsprongen, de omhelzing tot zoen,
verkrampde monden in een tedere beweging van brisante
spanning,
vol liefde bereikt,
een kus voor elk moment

Michel Martinus

2011

proloog

*met vingers van verlangen
raken aan
de stenen kus
en de omhelzing waaraan
alleen deelgenoot kan zijn
wie tederheid geeft
en lief heeft*

jij

ik

wij

1

*ik koester de plek waar alles
zo innig is
ken er alle tederheden van
weet hoe leven er in verdwijnt
en toch telkens weer
verschijnt*

*ondersteund door dromen
overzie ik de weg
het pad waarlangs
wij komen
hij en ik*

gearmd door de tijd

*het ruisen van haar gaan
een streling van zachte lucht
de gedachten aan
duiven boven het witte land
voorbij de laatste vlucht
weet ik mijn hand in haar hand*

- schoonheid geschonden -

*zij kan gezongen ik niet
mijn stem breekt
op schorre plaatsen*

*ijle vingers van geluid
raken aan het fossiele zwijgen*

lentement   doucement

*straks gaan opnieuw
de stembanden van het licht
open   dicht*

4

*er is dat raam
dat venster op de maan
waarachter ik haar zie
stil en verdroomd*

*een ranke roos bloeiend op
de wind en het avonduur
dat windschuw
door haar haren spoelt*

*ik slaap aan haar voeten
- lippen kleuren warm
mond wangen keel en stem -
ik luister naar leven onderhuids*

*weet van dat venster aan
die andere kant
waar zij
voor heel even al
bestond*

*ik sla weer een avond om
wandel langs duizend gevoelens
en wacht tot
voorbij het morgenrood
hij weer komt*

*dan schilder ik uit het licht
de kus die zich
in mijn lijf zo kromt*

*helpende handen wassen
de nacht om ons wit
tot aan onbekende overkant
wij
opnieuw ontstaan*

6

*boventonen op de ladder
klankkleuren over de rand van
leven en dood
ik blijf gekluisterd aan
die ene stem*

*- zomer valt uit zijn plooi
winter gaat voorbij -*

*ik zing niet meer
wacht en wacht*

*dan
valt de dooi in
en worden wij ontzet*

*een lege boom kale kruin
een onderhuidse stroom van
hoge windstemmen waarop
wolken jagen en
vogels verloren drijven
tussen ons*

*- reikhalzend voorjaar
geen ontkennen aan elkaar -*

*wie leest wat ze waard zijn
de woorden die gezegd
de kruisjes onderaan*

*wie weet van dit dolen
in pijn*

*tussen dagen van verlangen
groeit zwijgen vast
om laatste afscheid
dat nog niet
komen zal*

*lippen wijken vaneen
de kus fladdert
in steen*

*voorbij laatste horizon
komt een stem op
in mij*

*als het ochtendlicht
zacht strijkt langs
hals en schouders
en klimt doorheen zijn ogen
is hij slechts een
enkele vleugelslag
verwijderd van mij*

*en toch durft hij
niet naderbij
te komen*

10

*aan vuurrode hemel
laat ik gedachten
als vogels
los*

*want alle dagen
vangt zij
zuiverheid in tedere kleuren*

*tussen de kieren van
het licht vlaggen handen*

*een afscheid
een welkom
misschien*

*smaller nu de schouders waartussen
het hoofd neergelaten
neergelaten in diepe pijn
bang om te leven
bang om te sterven
bang om te zijn*

*de hand die nu voorbij streelt
de leegte niet meer nadert*

*ben ik dit
ben ik als dat beeld in die stad
met dat gat waarop alle ogen ...*

*zien ook zij mijn verdriet
die pijn van zijn en niet zijn
dit maar half zijn*

*in haar hoofd het volmaakte
spiegelbeeld, maar ik vrees die lege
linkerhelft, zet zelf het mes opnieuw
O, kwade droom verlaat mij gauw,
leg terug mijn geheelde vrouw*

epiloog

**dan
als alle seizoenen verstreken zijn
de zwaartekracht verdwenen**

**worden armen duizend vingers
die zich innig om elkander
heen winden**

**in een ademtocht
zichzelf overwinnen
en worden**

één kus van licht

Verantwoording

Het is niet gebruikelijk dat een dichter verantwoording aflegt over hetgeen hij heeft geschreven. Maar in dit geval was het ontstaan van de cyclus gedichten dermate ongewoon en bewogen, dat ik ten opzichte van de mensen waar voor ik de gedichten schreef een verklaring schuldig ben.

De opdracht of beter het verzoek was: het schrijven van een gedicht bij de litho *de kus* van Marion van Nieuwpoort en Poen de Wijs voor de opening van een expositie in Galerie Fraterhuis te Harderwijk. De expositie vond plaats ter gelegenheid van de 50ste verjaardag van Marion van Nieuwpoort en zou worden geopend op zondag 17 september 2000 door galeriehoudster Gerri de Groot. Eind augustus ging ik aan de slag met de opdracht na ontvangst van een afbeelding van de litho *de kus*.

Bij mijn oriëntatie op de litho én op de kunstenaars ervan, stuitte ik op de tragische omstandigheden waarin de kunstenaar op dat moment verkeerde. Bij haar werd een kwaadaardig gezwel ontdekt en kort vóór haar verjaardag, en de opening van de expositie, een borst afgezet.

Het liet mij niet meer los, mede ook omdat een bevriende kunstenaar er op dat moment in haar werk mee bezig was en wij er vaak over spraken wat zo'n ontdekking en zo'n ingreep voor impact op vrouwen heeft.

Hoe ik ook probeerde een kus te verbeelden, verder dan clichés kwam ik niet. Elk beeld, elke gedachte brak af op de dramatische achtergronden die ik nu kende. Ik werd emotioneler, was sterk geroerd en ging me steeds meer inleven in vrouwen die dit leed treft.

Het eerste gedicht dat werkelijk vorm en inhoud kreeg, heette dan ook *Amputatie*.

Toen dat gedicht voor mij gevoelsmatig af was, ontstond er een beeldexplosie. Achter elkaar kwamen de beelden, de regels, de gedichten. *De kus* ontstond in razend tempo.

Na drie dagen was de oogst 13 gedichten, die veel hadden van een dialoog tussen twee zielen, twee geliefden die door een tragische gebeurtenis zijn getroffen en elkaar, soms tegen beter weten in, proberen positief te blijven benaderen.

Hun stemmen kwamen in mij pas tot rust toen ik alles geschreven had wat mij bezighield.

Toen stond ik opeens voor het dilemma van wel of niet voorlezen. Kon ik dit wel overhandigen aan de galeriehoudster, de vriendin van de kunstenares?

Ik heb geschreven over de vrouw (Zij) die blijft geloven in een goede afloop, maar die daaraan ook sterk twijfelt. En de man (Hij) die bang is haar te verliezen. Ook hij probeert positief te blijven al lukt hem dat ook niet altijd. Het besef van de Zij dat de man niet meer de vrouw (fysiek) ziet die hij liefheeft. Ze zegt het als volgt: *'de hand die nu voorbij streelt / niet meer in de buurt komt / van mijn vrouwzijn'*.

Het is mij niet gelukt *de kus* zo weer te geven dat de kus bovenal verheven liefde en verlangen uitdrukt op te willen gaan in elkaar, zoals de litho dit zo voortreffelijk weergeeft door de omarming en de handen. De gedichten tekenen wel de liefde tussen mensen die bijna overvraagd wordt, die voorbij het alleen maar dromen komt. Ik heb *de kus* de stem meegeven van mijn gevoel en die diepe affiniteit met de mens, de vrouw, de echtgenote, de geliefde, de kunstenares, die ervaart: *'wie weet van dit dolen in zwarte pijn.'*

De cyclus opent met een proloog en sluit met een epiloog. Daartussen 11 gedichten die afwisselend door een vrouw en een man worden gesproken. Het eerste geschreven gedicht *Amputatie* vormt de basis en is in de cyclus opgenomen als gedicht nummer 11.

De litho van Marion van Nieuwpoort en Poen de Wijs is prachtig en heeft geen woorden nodig, maar als dichter kan ik het niet laten een tegenwoord en het verhaal achter die kus te zoeken en dus vindt u wel iets terug van mijn verbeelding van *de kus* tussen de regels door, bijvoorbeeld:

*dan schilder ik uit het licht
de kus die zich
In mijn lijf zo kromt*

en

*lippen wijken vaneen
de kus fladdert
in steen*

en

*armen worden duizend vingers
die zich innig om elkander
heen winden*

en

één kus van licht

Laat dit heel persoonlijke document een weeklacht zijn van alle vrouwen die door een dergelijk vergaande ingreep zijn en nog worden getroffen. Ik draag het aan hen op.

Michel Martinus

Colofon:

J. Brummans

Postadres:

Stadsdennenweg 15,

3841 GD Harderwijk

T. (0341) 420 416

E. michelmartinus@hetnet.nl

W. www.michelmartinus.nl

Singer–songwriter:

Marja de Boer

E. management_marja@live.nl

Vormgeving:

Petra de Dreu

E. petradedreu@hotmail.com

Webmaster: Daan de Lange

E. daanhk@gmail.com